TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 70638
Tarih : 20-10-2026

10/4818

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Göçer hayvancılık ve mevsimlik tarım işçiliği yapan ailelerin çocuklarının maruz kaldığı ağır hak gasplarının, kamusal kayıt ve saha takip (sağlık, aşı, eğitim ve nüfus) sistemlerindeki kurumsal ihmallerin, bu denetimsizlik zemininde derinleşen "yasa dışı evlat edinme" ve "çocuk ticareti" vakalarının ve çocuklara karşı ölüme varan çok boyutlu şiddetin tüm boyutlarının tespiti ile çocukları koruyucu-önleyici mekanizmaların etkin hale getirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederim. 16.09.2026

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de mevsimlik tarım işçiliği ve göçer hayvancılık gibi güvencesiz, kayıt dışı ve ağır çalışma koşulları altında yaşam mücadelesi veren yüz binlerce aile bulunmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Gelir ve Yaşam Koşulları verilerine göre, 0-17 yaş grubundaki çocukların yüzde 36,8'i şiddetli yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında yaşamakta; 6 milyon 700 bini aşkın çocuk doğrudan gelir yoksulluğu ile karşı karşıya kalmaktadır. Ekonomik faaliyette bulunan çocukların ezici bir çoğunluğunun tarım ve hayvancılık sektöründe yoğunlaşması, çocukların işçileştirilmesi ile eğitimden kopuş arasındaki doğrudan bağı gözler önüne sermektedir. Nitekim MEB verilerine göre ortaöğretimde net okullaşma oranının son yıllarda yüzde 94,5'ten yüzde 86,4'e gerilemesi, özellikle kırsal ve mevsimlik çalışan hanelerde yüz binlerce çocuğun örgün eğitimin ve kamusal gözetimin tamamen dışına itildiğini ortaya koymaktadır.

Bu yapısal yoksunluk ve kayıt dışılık ortamında büyüyen çocuklar; barınma, beslenme, eğitim ve sağlık gibi en temel haklardan mahrum bırakıldıkları gibi, devletin koruyucu ve önleyici gözetim mekanizmalarının da bütünüyle dışına düşmektedir. Son olarak Sivas'ın Divriği ilçesinde, Diyarbakır'dan çobanlık yapmak amacıyla bölgeye gelen ailenin 11 aylık Büşra isimli bebeğinin şüpheli kaybı, anne tarafından dile getirilen "çocuğun para karşılığı satıldığı ve kayıp iddiasının kurgudan ibaret olduğu" yönündeki itiraflar ve ardından annenin savcılık ifadesinde yaptığı "kızının babası tarafından öldürülerek araziye bırakıldığı" yönlü değişiklikler; yaşananların münferit bir aile dramı olmadığını, kurumsal denetimsizliğin yarattığı derin bir sistem krizine işaret ettiğini acı bir biçimde ortaya koymuştur. Olayın hemen ardından getirilen yayın yasakları ve sürecin yalnızca dar kapsamlı bir adli tahkikat sınırında tutulması, benzer güvencesizlik koşullarındaki binlerce çocuğun maruz kaldığı hayati risklerin görünmez kılınmasına yol açmaktadır.

Çocuğu ebeveynin "özel mülkü" veya serbestçe tasarruf edebileceği bir meta gibi gören anlayışa karşı kamusal koruma kalkanı oluşturması gereken denetim mekanizmaları sahada fiilen işletilememektedir. Birinci basamak sağlık hizmetlerinin (Aile Sağlığı Merkezleri ve İlçe Sağlık Müdürlükleri) göçer çocuklara yönelik periyodik aşı ve büyüme izlemlerini sahada takip edememesi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitimden kopuşları izleme konusundaki

yetersizliği ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın risk altındaki haneleri yerinde izleyen koruyucu ve önleyici sosyal inceleme mekanizmalarının yokluğu, çocukların idari kayıtlardan ve fiziki takipten sessizce düşmesine zemin hazırlamaktadır.

Öte yandan, kayıt dışı evlat edinme ve maddi menfaat karşılığı çocuk devri iddiaları, Türk Ceza Kanunu'nun 80'inci maddesinde tanımlanan "İnsan Ticareti" suçunun en ağır biçimini teşkil etmektedir. Çocuğun üstün yararı ilkesini hiçe sayan bu ağların, bürokratik denetimsizlikten ve kırsal alandaki kurumsal boşluklardan nasıl beslendiğinin etraflıca açığa çıkarılması zorunludur. Ailenin diğer 4 çocuğunun ancak böylesi ağır bir vakanın ardından koruma altına alınmış olması, mevcut koruyucu ve önleyici sosyal hizmet modelinin olaylar ortaya çıkmadan önce çocukların risk durumlarını tespit etme ve gerekli tedbirleri uygulama kapasitesinin sorgulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Çocuklara yönelik şiddetin yalnızca aile içi ilişkiler veya münferit adli vakalar çerçevesinde ele alınması, bu şiddeti mümkün kılan toplumsal ve kurumsal koşulların görünmez kalmasına neden olmaktadır. Çocukların yoksulluk, işçileştirilme, kayıt dışılık, eğitimden kopuş ve kamusal hizmetlere erişememe koşullarında yaşamaya zorlanması; yaşam hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, güvenli barınma hakkı ve şiddetten korunma hakkı bakımından çok boyutlu ihlaller yaratmaktadır. Bu nedenle çocukların korunması, yalnızca ihlal sonrasında adli soruşturma yürütülmesiyle sınırlı tutulamaz; çocukların bulunduğu yaşam alanlarına ulaşan, riskleri önceden tespit eden, kurumlar arası işleyen ve çocukların üstün yararını esas alan kamusal bir koruma sistemi kurulmalıdır.

Bu bağlamda; göçer ve mevsimlik çalışan ailelerin çocuklarına yönelik sağlık, eğitim ve nüfus takibindeki kurumsal ihmallerin tespiti, yasa dışı evlat edinme, çocuk ticareti ağlarının tüm boyutlarıyla açığa çıkarılması, ölüme varan çok boyutlu şiddet vakalarının sistemik nedenlerinin araştırılması ve 5395 sayılı Kanun kapsamındaki koruyucu tedbirlerin işletilerek çocukların yaşam hakkını güvenceye alacak yapısal politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3			
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLİ	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	